

Klima og miljødepartementet
postmottak@kld.dep.no

1. desember 2018

Høringssvar til forslag om statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning i kommunene

Sabima takker for mulighet til å sende inn innspill til høringen. Vi er positive til at planretningslinjene for klimatilpasning legges til den eksisterende høringen klima- og energiplanlegging, da dette henger nært sammen. Men vi mener naturmangfoldets eget bidrag til samfunnets klimatilpasning er underkommunisert. Ved å bevare, restaurere og kompensere natur som gratis gir oss viktige tjenester, vil vi både sikre klimatilpasning og bidra til å stanse tapet av naturmangfold.

Naturmangfold som klimatilpasning

Naturen gir oss rent vann, ren luft, medisin, ved, mat og mye annet, gjerne kalt økosystemtjenester. Naturen gir oss også beskyttelse mot ekstremvær. Vi har natur som demper flom, som myr, skog, kantvegetasjon og flommark. Vi har natur som hindrer skred og erosjon som gammel skog i bratt terreng. Intakte økosystemer er en viktig buffer mot klimaendringene og konsekvensene av dem. Prinsippene om en helhetlig planlegging på naturens premisser er i tråd med naturmangfoldloven og norsk handlingsplan for naturmangfold. Sabima minner om regjeringens nasjonale mål for naturmangfold:

- Økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtenester.
- Ingen arter og naturtyper skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga arter og naturtyper skal betrast. (vår understreking)
- Eit representativt utval av norsk natur skal takast vare på for kommande generasjonar.

Til 4. Klimatilpasning

Det er helt avgjørende at vi planlegger arealbruken også med det for øye å ha en robust og rik natur som forsikring mot klimaendringene, altså som klimatilpasning. Vi mener de naturlige løsningene har fått for liten plass i denne statlige planretningslinjen og burde vært sterkere presisert i innledningen om klimatilpasning. Det er et viktig verktøy å gjennomføre planlegging i kommunen som

sikrer sammenhengene naturområder, bevarer økosystemtjenester og som naturlig bidrar til å sikre oss mot ekstremvær.

I NINA rapport 1157 «Naturtyper i klimatilpasningsarbeid - Effekter av klimaendringer og klimatilpasningsarbeid på naturmangfold og økosystemtjenester»¹ skriver de følgende:

«Vi har vurdert alle naturtyper og deres økosystemtjenester på havstrand, åpen flomfastmark, kystlynghei, boreal hei, middels kalkrike lavlandssjøer, fisketomme dammer og små innsjøer, brakkevannsjø, bekke- og elveløp, palsmyr, flommarkskog, granskog, lavrik barskog, nordboreal lavrik og lyngrik bjørkeskog, edellauvskog med alm og ask, lavrike rabber og lavheier, fjellhei og lesider og snøleier som de som kan bli mest negativt påvirket av klimaendringer. De fleste av disse naturtypene, samt myr og kilder, ravinedaler, skogbekkekløfter og urban natur kan gjennom deres økosystemtjenester selv bidra til samfunnets klimatilpasning ved regulerende tjenester som erosjonsbeskyttelse, vannrensing av næringssalter og miljøgifter og vedlikehold av jordsmonn. I tillegg gir de oss et betydelig antall klimaavhengige tjenester, slike som ulike forsynende tjenester og opplevels- og kunnskapstjenester. Det er således viktig å ivareta naturtypenes økologiske funksjon ved å minimere eksisterende trusler for naturtypene.»

Vi anbefaler at det legges til en setning om «betydningen av å ivareta naturmangfoldets bidrag til samfunnets klimatilpasning» etter setning 2 i avsnitt 2 etter punkt 4.

Til 4.1 Krav til planprosess og beslutningsgrunnlag

Det er svært viktig at det er høye alternativer fra nasjonale klimaframskrivninger som skal legges til grunn ved vurdering av konsekvenser av klimaendringer.

I retningslinjen legges det opp til at det i andre planer bør vurderes konsekvenser for naturmiljø osv. Vi er av den oppfatning av at det er helt nødvendig å gjøre disse vurderingene, og foreslår at det endres til skal.

Foreslår å legge til:

«Kommunen skal i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel kartlegge viktige naturtyper som leverer økosystemtjenester og bidrar til samfunnets klimatilpasning.»

Ved tre anledninger legges det til eksempler i parentes. Ettersom disse ikke er utfyllende, mener vi det enten burde legges til flere eksempler eller gjøres mer tydelig at det finnes langt flere punkter. Det er lett at slike henvisninger tas bokstavelig, og at en «glemmer» de som kommer i tillegg.

Omtalen av naturlige løsninger burde flyttes til tidligere i kapitlet.

¹ <http://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/rapport/2015/1157.pdf>

«Planer skal ta hensyn til behovet for åpne vannveier, overordnede blågrønne strukturer, og forsvarlig overvannshåndtering.»

Dette er svært viktig. Men det må legges vekt på at dette henger nært sammen med neste setning. I vannsystemer må naturlige løsninger vurderes særlig grundig.

Det er en risiko for at vi ikke når målet om god økologisk tilstand for ca. 40 % av alle norske vannforekomster (elver, bekker, innsjøer, kyst) innen 2021. Nasjonale miljømål slår fast at ingen arter og naturtyper skal utryddes, og at utvikling til truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres. I dag er over 260 av våre vannlevende arter truet ifølge den norske rødlista. For flere av disse artene og naturtypene er kraftutbygging en av de største truslene, med det store utbyggingsomfanget som har kommet, og som også kommer i årene fremover er det stor grunn til å ta denne trusselen på alvor. Forsvarlig overvannshåndtering kan leses som betongkonstruksjoner, som vil gå negativt ut over vannforekomsters naturlige klimatilpasningsevne, slik som kantvegetasjon for å hindre erosjon, intakte flommarker osv.

«Naturbaserte løsninger, eksisterende (våtmarker, naturlige bekker mv) eller nye (grønne tak og vegger, kunstige bekker og bassen mv) bør vurderes.»

Vi foreslår å endre fra bør til skal, ettersom kravet er at de skal vurderes, og ikke at det skal velges. Det henger sammen med neste punktum der det skal begrunnes hvorfor. Men vi mener det er helt avgjørende at naturlige løsninger i alle tilfeller vurderes.

Anbefaler å legge til: *«mulighet for restaurering av naturbaserte løsninger skal vurderes».*

«Dersom andre løsninger velges, skal det begrunnes hvorfor naturbaserte løsninger er valgt bort.»

Det er svært positivt at det skal vurderes og beskrives hvorfor det er valgt bort. Vi foreslår at det i tillegg lyder: *«naturbaserte løsninger skal vektes tyngre enn andre løsninger».*

Vi ønsker lykke til med slutføringen av planretningslinjene.

Vennlig hilsen

Anne Breistein
Rådgiver